

стан, що ще окрім схвилювання я тепер можу помітити у своїх почуттях та тілесних проявах?». Сором перестане переважати та узурпувати, з'явиться місце відчутти теплоту, розслаблення, дихання наповну, енергію, сили, здивування, вдячність, задоволення, ніжність, радість, інтерес, довіру та подібне. Таким чином, будуть розвіяні та спростовані всі лякаючі фантазії. У зв'язку з цим людина буде здатна залишитися в комунікації з іншим, вирівнятися у стосунках, помітити свою значущість.

Сором притаманний усім людям. Важливим є: як людина реагує на виникнення та як вона поводить з цим почуттям. Людина може використовувати ігнорування, придушення, відкидання, відігравання, відреагування як деструктивні моделі поведінки з почуттями. Конструктивною формою є спосіб розуміння природи виникнення почуття та його переживання. Якщо спосіб переживання є складним, малодоступним або зовсім недоступним для людини, то допоможе звернення до професійного психолога.

Успішне переживання сорому сприяє розвитку самоцінності особистості, підвищенню її стресостійкості, налагодженню зрілої комунікації з оточуючими.

Список джерел інформації

1. Carroll E. Izard. The psychology of emotions. Berlin : Springer Science & Business Media, 1991. 472 p.
2. Perls F., Hefferline R., Goodman P. Gestalt Therapy : Excitement and growth in the human personality. New York, NY : Julian, 1951. 514 p.
3. Stepanenko Inna. Psycho corrective technologies of shyness reduction in students – future psychologists. Psychological journal. 2020. № 6. P. 139–149.

РОМАНОВСЬКИЙ Олександр Георгійович

д.пед.н., проф., член-кореспондент НАПН України, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків)

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ЛІДЕРІВ НА КАФЕДРІ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ СИСТЕМАМИ ІМЕНІ АКАДЕМІКА І.А. ЗЯЗЮНА В НТУ «ХПІ»

У складний для країни час проведення II Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціального розвитку в суспільстві змін» є значною подією, адже освітяни-лідери завжди знаходяться на позиціях науковості, гуманності, добра і віри у щасливе майбутнє українського суспільства.

Такі позиції лідерства притаманні і кафедрі педагогіки і психології управління соціальними системами, яка була створена в НТУ «ХПІ» у 2000 році. Робота очолюваної мною кафедри з 2000 по 2023 роки спрямована на формування лідерів, проактивних особистостей – викладачів, співробітників,

здобувачів освіти, які змінюють світ на краще. З початку свого існування на кафедрі було створено всі умови для підвищення ефективності та якості навчального процесу.

З 2010 року на базі кафедри і методичного відділу НТУ «ХП» функціонує Центр сучасних педагогічних технологій.

Кафедра відкрита світові. Так, у 2015 році в рамках проєкту ELITE: Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту нами було здійснено навчальний візит в Університет Грінвічу (Лондон, Велика Британія) (Tempus); у 2018 року в рамках проєкту Розвиток лідерського потенціалу університетів України (British Council) лідери кафедри на чолі з ректором університету здійснили навчальний візит в університет Оксфорд Брукс (Оксфорд, Велика Британія).

Завдяки участі кафедри у міжнародному проєкті «Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту» (ELITE), який профінансовано програмою TEMPUS IV Європейської комісії, у 2015 році відкрито Центр лідерства, що дозволяє реалізовувати навчальні програми та наукові психологічні та педагогічні дослідження з проблем лідерства, проводити семінари, тренінги, відео-конференції та секційні засідання конференцій, а також інші наукові заходи.

У межах проєкту «Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту» (ELITE) кафедрою проводяться спільні дослідження та обмін досвідом із міжнародними партнерами з методології оцінювання лідерського потенціалу, тренінгових програм розвитку лідерства, методичного забезпечення процесу розвитку лідерського потенціалу, формування навчального середовища для розвитку лідерства в освіті, управлінні, підприємстві.

Очолювана мною наукова школа кафедри «Теоретико-методичне забезпечення розвитку освітнього лідерства в умовах інформаційного суспільства», пов'язана з багатьма науковими здобутками: фундаментальними та прикладними дослідженнями, міжнародними проєктами, захистом кандидатських та докторських дисертацій, виданням наукових праць, регулярним проведенням міжнародних наукових конференцій.

Як засновник і головний редактор наукових видань кафедри – фахового щоквартального науково-практичного часопису «Теорія і практика управління соціальними системами» та щоквартального науково-практичного журналу «Лідер. Еліта. Суспільство», хочу сказати, що на їх сторінках розкрито ідеї лідерства вітчизняних і зарубіжних вчених, аспірантів і магістрантів НТУ «ХП» та інших закладів вищої освіти.

З 2016 року кафедра є засновником Міжнародної науково-практичної конференції «Лідери XXI століття. Погляд у майбутнє». Конференція порушує такі важливі проблеми, як:

- лідерство і соціальний прогресс;
- формування харизматичних лідерів як один з пріоритетних напрямків виховання національної гуманітарно-технічної еліти;
- лідерство в соціальній роботі та соціальному забезпеченні суспільства змін;

- фізкультурно-спортивна діяльність в освіті лідера;
- психолого-педагогічні технології формування лідерських якостей сучасного фахівця;
- реформування системи підготовки молодих викладачів.

Розвиток наукової школи освітнього лідерства відбивається й у послідовних фундаментальних та прикладних дослідженнях проблем управління, еліти, лідерства у педагогіці, психології і соціальній роботі.

Наукові здобутки з теми лідерства втілено в монографіях професорсько-викладацького складу кафедри, у дисертаційних дослідженнях викладачів і здобувачів, теми робіт яких присвячені лідерству в освіті, управлінні, професійній діяльності. Серед більш ніж 80 авторських курсів, викладачами кафедри створені такі унікальні курси, як: «Філософія досягнення успіху», «Психологія досягнення успіху», «Теорія та практика формування лідерів», «Психологія управлінської діяльності лідера», «Психологія лідерства в бізнесі», «Педагогіка лідерства».

Здобутки кафедри знаходять своє втілення в моїх послідовниках – завідувачці, викладачах, випускниках кафедри, які займають лідируючі позиції у науці, навчанні, боротьбі з агресором.

Не зважаючи на повномасштабне вторгнення збоку країни-агресора, кафедра продовжує розвиватися – відкрито нові спеціальності соціальна робота (бакалавріат) і соціальне забезпечення (магістри).

На долю сьогоденного покоління випала велика місія: своїм розумом, своїм прагненням до свободи, своїм бажанням захистити незалежність і відбудувати Україну, своєю незламністю духу довести всьому світові, що українські лідери, лідери кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами імені академіка Івана Зязюна Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» спроможні це зробити, спроможні подолати всі перешкоди на шляху до демократичного лідерства! Суспільству змін потрібні лідери – мобільні, креативні науковці, управлінці, керівники соціальних закладів, уміле керівництво яких сприятиме відновленню і процвітанню країни.